

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDÉK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Nagyenyed társadalmi élete.

I.

(Sz.) A „Közérdek” legközelebbi számában, „Pro domo” felirat alatt, dr. Szász Károly tollából, figyelemreméltó cikk jelent meg, mely Enyed társadalmi életével foglalkozik, azt veszi bírálat alá tárgyilagosan, helyes szempontból indulva ki.

Cikkének elején erélyesen utasítja vissza „a sajtó egyik tekintélyes közegének” („Egyetértés”) azon felületes és czélzatos vádját, melyet ez közlebről emelt Enyed ellen, midőn azt írta, hogy ezen provinciális kisvárosnak voltaképpen nincsen is társadalmi élete.

Valóban egy ilyen vád Enyeddal szemben, méltatlan, a valót nélkülöző vád. Ki ilyest ír, az nem fordult meg Enyeden s így az itteni társadalmi viszonyokat nem ismeri, a levegőből beszél könyvelmüen.

Ha pedig Enyeden élt, itt nőtt fel, ennek a jó kis magyar városnak hálátlan neveltje, rossz fia, mert tudva, czélzatosan állít felőle a valóval ellenkező dolgot.

Egy olyan város, mely egy szép történelmi multtal bíró vármegye közigazgatási központja; ezen megye birtokosságának rendes találkozási helye, melynek kebelében legalább is 200 intelligens család él együtt, tömören; hol a Bethlen-főtanoda és e mellett fennálló erdélyrészi ev. ref. theol. akadémia élénk fiatalsága mozog és dolgozik, — 2 honvéd zászlóalj tisztikara állomásozik stb. stb. bárki is elgondolhatja, hogy ilyen társadalommal bíró városról állítani, hogy társadalmi élete nincs, olys beszéd, mely a józan ész bírálata előtt meg nem állhat.

Jól tette dr. Szász Károly, hogy a napi sajtó egy tekintélyes közlőnyének ezen tendenciozus közleményét erélyesen visszautasította.

Dr. Sz. K. cikkének érdemleges részére térve át, igazat adok czikkírónak abban, hogy Enyed társadalmi élete jelenleg nem oly élénk, minő egy oly tömör intelligenciával, mivel iparosostálylyal bíró városának kellene lennie, milyennel Enyed méltán dicsekedhetik, jóllehet azt nem engedem meg, hogy társadalmi élénkség tekintetében Enyed Kézdivásárhely, vagy Sepsiszentgyörgy után lenne sorolendő.

Idáig még nem jutottunk.

Mint, ki Enyed társadalmi életét régebbi idők

óta ismerem, mozgalmait figyelemmel kísérem, saját észleleteim alapján a leghatározottabban állíthatom, hogy ezen jó magyar város társadalmi élete, mióta én tudom, mindig élénk, egészséges, erőteljes volt. Tény azonban, hogy körülbelül egy évtized óta élénkségéből veszített. Ennek pedig az országszerte létező s így általános okok mellett, melynek pl. a kisipar pangása, a gazdasági válság stb. megvan a maga speciális és pedig erkölcsi oka.

Enyedet alkotmányos korszakunkban fájdalmas csalódások érték.

Ugyanis a hetvenes évek elein a gazdasági intézetet ragadta magához Kolozsvár Enyed elől, melynek valóban Enyeden lett volna helye s mely hogy Enyeden fog felállítani, arra nézve az akkori kormány részéről komolyan fel voltunk bízattva.

Az országos gazdasági tanintézet elnyeréséhez fűzött reményeink maghiusulta nyitotta meg Enyedre nézve a kellemetlen csalódások sorát, melyek egymást érték.

A vármegyék kikerekítése alkalmával Alsófehérmegye területéből, melynek Enyed igen régi idők óta központja, a magas politika! elkerekített egy nagy darabot a nélkül, hogy az elkerekített részt Alsófehér bármily csekély területbeli kárpótlást nyert volna.

Azután — ugyancsak a magos politika — a királyi törvényszéklet költöztette el Enyedről, Alsófehérmegye régi idők óta központjáról.

Ezen veszteségeért sem kárpóttalott Enyed az állam részéről épen semmivel.

Ezekkel egyidejűleg vettették fel az erdélyi ref. egyház kebelében a Bethlen-főtanoda megszűntetésének kérdése, mely kérdés Enyednek életerét érinti. Ezen kérdésnek szenvedélyes vitatása közben, a virágzó Bethlen-főtanodának, az alma maternek szeméink láttára pocsékká lett közel 250 ezer forint értékű vagyona s városunk társadalmi köreibe a nagy és elkésredett viták oly mélyre ható szakadást idéztek elő, melynek keserű utóíze — fájdalom — teljesen talán még ma sincs elenyészve.

Tehát az újabb időkben gyengítette Enyedet a magyar állam kormánya, mennyiben nemcsak hogy nem adott neki semmit, hanem részben elvette tőle még azt is, a mit birt.

Nyugtalanította társadalmát az erdélyi ref. egyházban felmerült azon nézet, mely a Bethlen-főtanoda megoszthatóságát hangoztatja és vitatja.

Sőt a magyar állam alkotmányos kormánya részéről mostoha bánást tapasztalunk ma is. Egy egyszerű iskola-ügyet nem tudunk évek óta megoldani, mert a magyar állam kormánya sajnálja Enyedtől, — egyedül Enyedtől — azt a négyezer forintnyi segélyt, melyet nevelési czélokra kellene évenként adnia ezen — törhetetlen magyar hazafias érületéért, a hazának ama nehéz időkben tett nagybecsű szolgálataiért — 1849-ben a földszínevel egyenlővé tett városnak.

A theol. akadémia elvitelének kérdése is ujlag napi rendre került, mi az erdélyi ref. egyházkerület vagyoni viszonyait véve tekintetbe, a Bethlen-főtanoda megosztásának kérdését is magában foglalja.

Tehát folytonos elvétel, elvitel. Folytonos gyöngítése Enyednek. Remegnünk kell folytonosan, hogy még mit visznek el tőlünk.

Ilyen körülmények mellett, ilyen viszonyok között lehet-e bámulni, ha Enyed társadalmi élete kissé megszibadt, élénkségéből észrevehetőleg, veszített?

Lehet-e jökedve azon komolyan gondolkodni, kinek birtoka egy részét, melyből él, családját fenntartani, adóját fizetni kell, a sic volo elve alapján elveszik s a megmaradt részre nézve is, telekkönyve C lapján bizonytalan kimenetelű peres igény van feljegyezve?

Jogosan kérdehetjük, minő hibákat követett el Enyed szemben a magyar állammal és az erdélyi ref. egyházkerülettel, hogy az újabb időkben mindkettőnek annyira mostoha gyermekévé lett?

Érdemes tényeiről ezen szívos magyar városnak van tudomásunk, melyeket magyar nemzeti érdekeink védelme, a hazafias érület tüzeinek szítása, a vallásos hit istápolása érdekében vitt véghez pár évszáz óta maig, itt az erdélyi havasok aljában, a híres „Kampulibertáti” tőszomszedságában, a két Küküllő, Maros, Aranyos mentén, de olyan tényeit, melyekért az alkotmányos magyar állam és az erdélyi ref. egyházkerület mostoha érületét s ebből folyó eljárásait kiérdemelte volna — feljegyezve valóban sehol sem látjuk.

TÁRCZA.

Az igaz ember áldott.

— Elbeszélés. —
Írta: Elekcs László.
(Folytatás és vége.)

A hideg áprilisi szél hiában viczorította fogait Erdősön, most az egyszer pörül járt, mert az erdőszi parochiát olyan cserepes fedél alatt találta, hogy nem mehetett be az öreg papot bosszantani. De még a pajtába szorult marhák is kacagták ő kelme örökösét, kényelmes házukból. Látszik, hogy olyan kurátora van az ekkleziának, a ki szíven hordja sorsát. Most is ott tanácskozik benn az első szobában a pappal. Meghalt a tanító s újat kellene hozni.

— Várjunk még a hirdetéssel, tiszteletes ur. Mindjárt elvégződik az iskolai év. Kapunk ifjú embert. Nem is kell nekünk öreg, az isten bocsássa meg a bűnömöt.

— Jól van, Csizsér uram. Várunk a nyárig a hirdetéssel. Hát Ferenczről nem tud-e valamit?

— Bár tudnék. Három esztendeje már hogy eltávoztott s azóta hirt sem hallottam felőle. A multkoriban Német János kamám azt mondta, hogy látta a szekereket és lovait egy vadasi embernél, ki Ferenczről vette meg. Nem képzeli a tiszteletes ur, hogy mennyit busulok utánna.

— Baj bizony, Csizsér uram, de bizzunk a istenbe. Meg látja csak, hogy előbb utóbb haza kerül, mint valami ur.

— Nem érem én azt meg soha. Megvénültem.

Megcsináltam a végrendeletemet is. A falu felső végén levő birtokomat örökre Anikónak hagytam, a ki egykor úgy szerette Ferenczet. Férjhez ment a jó lélek. Nem győzte várni Ferenczet, — sok gyermeke van, nagyon szegény.

— Meg is áldja érette az isten Csizsér uramat.

— A mártá-dombi jószágomat az iskola tanító fizetésének jobbitására testálatam.

— Boldogok az irlgalmások, mert ők irlgalmasságot nyernek.

— A hajón tuli földjeimet és a belsőségeket Ferenczre irattam. A mig megkerülne, vegye haszonélvezetét a nemes és szent ekkleziá, ha pedig negyven év alatt nem kerül meg, legyen örökre az övé. A jó isten ellen sokat vétkeztem, templomat kikerültem, embertársaimnak sokat ártottam, de remélem bocsánatát. Nem zúgolódtam ellene, hogy egyetlen véretem elszakasztotta tőlem. Szegény Ferencz . . .

Mikor késő este Csizsér Adorján elhagyta a parochiát reszkető lépteivel, kisírt szeméivel, mindenki megjósolta, hogy nem sokáig viszi már.

VII.

Kihirdette az erdőszi egyház, hogy tanítói állomása betöltendő. Fizetése ennyi, meg ennyi.

Soha ennél kedvesebb pályázat nem jelent meg a hivatalos lapokban. Soha nagyobb örömet nem szerzett az, mint Csizsér Ferencznek. Haladóktalanul megírta folyamodványát, ki is jelölték. Régi kálvinista szokás szerint kiittették a próba napját, advent első vasárnapjára.

Mennyire várta ezt a napot Ferencz, Idával egyetemben. Mennyit terveztek, hogy a Ferencz nagy bátyja mikép fog öröndeni, ha megtudja, hogy az öcséséből

mi lett. Hát még a jó öreg tiszteletes, a falu, mindenképpen ki is tűzheték a lakodalmat karácson harmadnapjára.

Adventet megelőző szombaton kora reggel befogatott Albisi ur s maga adta rá a bundáját Csizsér Ferenczre, Ida pedig még a lovakat is felbokráztatta, mintha lagzira menne az ő kedvese.

Arra is ment.

Mikor délután befordult a tilalmasi tanoroknál, megdöbbenve hallotta, hogy falujának harangjai megszólaltak. Tudta, hogy temetnek valakit, mert „gyűlöre” szölt a harang. Az utmestertől azt is megtudta, hogy kit temetnek.

A vén Pista bácsi háromszor is levette kopasz homlokáról a nagy báránybőr sapkát, mig valahogy feltudott jutni a harangokhoz. Van jó tiz esztendeje, hogy nem járt itt. Nem öreg embernek való a mászkálás. Az unokája harangoz már régóta helyette. De most meg van parancsolva, hogy ő huzza azokat a harangokat, mert akkora halottja van Erdősnek, a miőt nem temettek az ifjú gróf óta.

Már hosszú két nap óta nem csinálnak egyebet a Csizsér-háznál, mint bevonják fekete posztóval az ajtókat, a szobákat, a ház elejét, két éjszaka volt már virrasztó, hol boldog, boldogtalant megvendégelnek. Ő is minden nap egy ezüst tallért kap a harangozásért. Az öreg pap már két nap óta írja a verses búcsuztatót s a vásárhelyi kántort hívták el énekelni. Hej beh jó dolga van a gazdagnak, mégha meghal is! Fény, pompa veszi körül a ravatalon is.

Végre felérkezett Pista bácsi a toronyba. Szokása szerint szét nézett az ablakokból a vidékre. De hát nem látott egyebet, mint hogy a tilalmasi tanoroknál két jó

Ha Enyedet folyton és rendszeresen gyöngítik, a helyett, hogy tervszerűleg erősítsék, — természetes, hogy gyöngül s gyöngülésével hanyatlak társadalmi élete is.

Leggyengébb volt 1849-ben s az ezt követő pár esztendőben.

Az ilyen eljárás azonban Enyed iránt méltánytalan, magyar állami szempontból pedig a leghatározottabban káros.

Ez azonban nem azt teszi, hogy Enyednek ne volna most is társadalmi élete. Ellenkezőleg, élénk, erős és egészséges társadalmi élete van most is.

Bizonyítani fogom.

Az enyedi iparos ifjak gyűlése jul. 22-én.

Enyed város iparos ifjai, egy létesítendő „Önképző és betegsegélyező egyesület” érdekében, e hó 22-én d. u. 3 órákor, a városház tanácstermében, gyűlést tartottak, melyen a meghívott iparos urak és ifjakon kívül (100-an felül), még pár érdeklődő urak is megjelentek szíveskedtek.

Miután az iparos urak a zöld asztal körül helyet foglaltak, a gyűlés megnyílt, minnek menetéről a következő jegyzőkönyv véteztett fel:

J e g y z ő k ö n y v.
1888. július hó 22

felvéve a „Nagyenyedi iparos ifjak önképző köre és betegsegélyező egyesület”-nek értekezletében.

Jelen vannak az iparos ifjak és mester urak közül számosan.

Gergelyi István segéd előadja, hogy többek felszólítására összehívta a mai közgyűlést azon czélból, hogy nyilvános kifejezés adassék azon ohajnak, miszerint a nagyenyedi iparos ifjuság Nagyenyeden egy önképzőkör és betegsegélyező egyesület kíván létesíteni, kéri a közgyűlést ideiglenes elnök megválasztására.

Ideiglenes elnöké megválasztott közfelkiáltással **Dunai Albert** kalapos mester, ki helyét elfoglalva, felkéri Gergelyi Istvánt a mai közgyűlés czéljának ecsetelésére.

Gergelyi István üdvözölve a jelenlevőket, örömet fejezi ki a felett, hogy ily szép számmal gyűltek össze. Hosszabb beszédben fejtegeti, hogy a haza és társadalom létérdeke vagyonos, munkás és képzett iparososztály létezését feltételezi. Fejtegeti miszerint e czél elérésére maga az iparososztály kell első sorban, hogy minden szükséges lépést megtegyen. Igyekeznie kell az ipart fejleszteni s főleg önmagát művelni. Ez utóbbit az iparos ifjuság társulásával reméli elérni. E czélból ohajja, hogy egy köre létesüljön a nagyenyedi iparos ifjaknak, a hol felolvasások, mulatságok és társalgás által önmagukat műveljék, egy oly társulat, mely az iparos ifjuság minden ügyeit szíven viselje, haladását előmunkálja, betegségében pedig segítse. Ohaja röviden az, hogy Nagyenyeden „az ifjuságnak egy önképző köre és betegsegélyező egyesület létesüljön”. Felteszi a kérdést: Ohajja-e a közgyűlés és illetve az abban résztvevő ifjuság, az egyesület létesítését.

A gyűlés határozatilag kimondja, miszerint kívánja és előmunkálja, hogy az egyesület megalakuljon s azt már ez alkalommal megalakultnak jelenti ki.

Elnök felhívja a közgyűlést a szervező-bizottság megválasztására. — Közfelkiáltással megválasztva lettek: **Dunai Albert** kalapos, **Ungár Sámuel** lakatos, **Jakab Károly**

szabó, **Dunai György** cipész, **Szabó Mihály** eszmadia, **Richard Mihály** eszmadia, **Wohlfart József**, **Tökés Imre** mészáros, **Sándor Károly** szűcs, **Mátyás Lajos** kerekas, **Csiszér Mihály** kovács, **Üveges András** fazakas, **Szabadi József** szabó, **Pitlich Gusztáv** cipész, **Derzsi Lajos** szabó mester urak. — **Willersdorfer Antal**, **Puskás József**, **Balázs János**, **Lukács Károly**, **Vitályos József**, **Lázár József**, **Gergelyi István** Hajdú **András**, **Babos István**, **Rákosi Károly**, **Lukács Ferencz**, **Radoszavlyevics Boldizsár**. A szervező-bizottság az egyesület megalakulásának előmunkálatával megbíztatik, működésének eredményéről egy közelebbi közgyűlés alkalmával lévén köteles beszámolni.

Felolvastatták a jegyzőkönyv a közgyűlés előtt. A közgyűlés azt teltartalmulag helyben hagyja.

K. m. f.

Z. Szöcs Sándor, **Dunai Albert**,
id. jegyző. id. elnök.

A szervező bizottság július 29-én, **Dunai A. sz. b.** tag ur lakásán tartandó ülésének t a r g y s o r o z a t a:

a) Szervező bizottság megalakulása. b) Szervezkedés általánosítása és kibővítése. c) A kandidáló bizottság ki-nevezése. d) Az alapszabályokat kidolgozó bizottság megválasztása. e) Lakás kérdése. f) Indítványok.

Vége-válahára megvalósult azon eszme, mely mindnyájunknak már éve k óta oly forró közóhaja. — Igen. Lesz egy olyan intézmény, mely az iparos ifjak oly égető szükségén: az önképzésén fog segíteni!

Mennyi minden rejlik ebben az önképzésben: azt meg fogjuk látni a jövőben.

Iparos ifjaink megszokott rögeszméje lett már, miként a helyett — mi őket megilletné — hogy szabad idejüket oly helyeken töltsék, — szellemi tehetőségüket ott és olyan társaságban gyarapítsák, hol az velök minden tekintetben rokonszenvezik. — fájdalom — e helyett elmennek oda, hol szellemi erejüket tompítják, testök szervezetét gyöngítik s mi több: csekély keresetüket elpoecskolják. — mit ha megtakarítanak, apránként bár, de oly összegre na-vekednek, minőt így és ilyen úton, soha el nem érnek!

Oly ritka ma az olyan iparos ifju, ki keresetét félretéve, bár 4—5 év alatt is, feltudna mutatni 50 frt kész pénzt. S mi ennek az oka? — Nem más, mint azon sajnós tény, hogy azon szülők, kik gyerekeiket iparos pályára, jobban mondva: k e n y é r k e r e s é s r e adják, rendszeren csak szorultságból teszik, vagy pedig, ha valamelyik iskolában, gyenge előmenetelnél fogva, tovább nem tanulhatnak. S így lépnek át oda, hol vétek, de oly nagy vétek csak tanulatlanul, vagy legalább is tehetőség nélkül lépni, mint a mrtyon vétek az, hogy gyerekeink jövőjéről, mint az megköveteltetik, nem gondoskodunk.

És tovább: megtanulja mesterségét — mert muszáj! — de ismeretlenek, bármily széleskörű is, gyümölcsöt nem élvezheti, mert nincs, ki vezesse, — nincs, ki útbaigazítsa. Pénzét elkölti hiábavalóságokra, mi csak pár órai gyönyört s több heti bút szerez; egészségségét, a rendetlen életmód elrontja és végül munkaképtelen léve — e i p u s z t u l

Mennyi élet-példa, s mégsem okulnak iparos ifjaink, de legkivált a szülők!

A nagyenyedi iparos ifjuság, midőn ezen szép és nemes, a kor által megkövetelt humanus intézményt létrehozta: egy messze kiható lépést tesz előre a művelődés

eszeveszettül fut egy könnyű szekérrel. Attól ugyan lehet harangozni. Meghuzta előbb a nagy harangot s azután a kicsit. Addig pászoltatta a hangjukat, míg meg lehetett vele elégedve akárki, még ha Csiszér Adorjának hívták is.

Nagy tudomány is a szép harangozás. Lélek van abban. Már inges gyermek korában kiérezte Pista bácsi a harang szólásából, hogy szép idő lesz holnap; busul, vagy haragszik a harang. Hát még ilyenkor? Vajjon meg-érti-e Csiszér Adorján a mit felette mondanak?

„ . . . Dugd el, vidd el! Mihaszna volt az életének? Olyan volt mint a meddő fa: gyümölcstelen. Tett-e valakivel jót, törölte le vagy egy szenvedőnek könnyeit? Adott valaha a szűkölködőnek egy falat kenyert? Segített-e valaha az özvegyen és árván? Szerette-e az istent, hogy tőle irgalmat tanult volna? Mit ér a fény, a pompa, ha nem lesz egy szerető szív, ki emlékéit megőrizze, könnyeit oda hullassa koporsójára.

A kisebbik harang éles, csengő hangjával mindenik kérdésre azt mondta: nem, nem.

A nagyobbik harang tovább perlekedett.

„Egy rokona volt az egész világon, Ferencz, azt cselédjének használta. Mindig üldözte, marta s az világgá bujdosott. Bzezzeg akkor siratta már. Meg csalt, meg lopott mindenkit, érdemel-e irgalmat? Pihenhet-e a földben, a mennyben, az örökké valóságban.

„ . . . Nem . . . nem . . . nem, sietett rá mondani a kisebbik harang.

Nem, nem zúgott a Pista bácsi fülébe a harang, a a falu felett s e hangot mindenki megérté csak Csiszér Adorján nem, ott a fényes koporsóban, virágok között.

Olyan mosolygó volt az arca egész harangozás alatt, mint az angyaloké a menyországban.

VIII.

A harangszóra összegyűlt az egész falu a halottas házhoz. A vásárhelyi diákok harmóniája talán soha sem énekelt olyan szépen, szomorúan. Az öreg Almási Áron szivetfacsaró hangon bucsuztatta el az ekkleziától, a falutól, szomszédoktól s mikor oda ért a bucsuztatójában, hogy „te ki egyedül voltál az ő veréből való vér, ki ismeretlen világban bujdosol”, hangos zokszóra riadt fel a bánatos gyülekezet s hátra fordulva látták, hogy az ajtófélfához támaszkodva sir egy uri ember, hangosan, fájdalmasan.

Még egyszer felhangzott az ének s Csiszér Adorjánt elvitték az ő atyáihoz. Még egy rövid istenhozzád, álma édes, nyugalma csendes, ki vánásmire a kisebbik harang rácsendítette: nem, nem . . .

A temetőből Csiszér Ferencz együtt ment baba a pappal. Elbeszélte az öreg, hogy Adorján bátyja halála perczéig azt állította, hogy a pályázó Csiszér Ferencz az ő öcsese, elmondotta a végrendelet tartalmát s hogy azt holnap hirdetik ki a templomozás után.

Erdős nagy napokat élt. Egyik nap eltemete a falu leggazdagabb emberét s másnap megválasztotta annak öcsesét tanítónak egyhangulag.

Jó délig tartott, míg elvégezték a sok czeremoniát, kihirdették a végrendeletet, melynek Ferenczet illető pontjáról negyven évig lemondott Csiszér Ferencz.

Akkor tértek ép ebédre, mikor megszólaltak a harangok délre s most a kisebbik harang perlekedett az öreggel: „Hazudtál. Csiszér Adorján igaz ember volt. Az igaz ember áldott, áldott!” . . .

terén, mi Enyed és vidéke iparososztályának jólétet, szellemi képzettséget s így az ipar fejlődésére is egy eszközt biztosít!

Hogy ez úgy legyen, arra szilárd akarat és kitartás kell. — Azért tehát társuljunk, gyűljünk össze minél többen és tegyük le jölétünk alapkövét, melyhez mindnyájunknak kell, bár egy porszemnyit is. hordanunk, hogy azon alapköre épített magasztos intézmény, fényt áraszson nemcsak az iparos ifjuságra, az ipar- és kereskedelemre, hanem magára a város társadalmára is!

Úgy legyen!

Szilágysági.

LEVELEZÉS.

Magyarországban. 1888. július 23.

Megdöböntő eset történt községünkben folyó hó 12-én. — **Demeter Jenő** volt bánfihunyadi járvány-orvos és községünkbeli birtokos imecsfalvi **Imecs Domokos** kedves leányának **Ilonának** — még folyó évi február hó óta jegyese — szivhártya lobban elhalt. — A reményteljes, szorgalmas, munkás és közbecsülésben állott férfit épen akkor ragadta ki a kérélhetlen halál jegyese karjai közül, midőn már közel volt czéljához és szerető s szeretett jegyesevel örök frigyre volt lépendő. Szép halál! jegyese karjai között halni meg, de megdöböntő a hátra maradt jegyesre nézve. — **Demeter** szorgalmának és önfelelőző munkásságának lett áldozata, mely példátlan volt: temetése folyó hó 14-én délután 4 órákor a romai katólikus szertartás szerint Magyarországon az **Imecs Domokos** földbirtokos házában történt beszentelés és rövid ima után a helyi rom. kath. sirkertbe való elhelyezéssel történt nagy részvét és a házi gazda, — mint a hátramaradt jegyes édes atyja dicsőreget érdemlő berendezése mellett.

Demeter Szathmári születésű, 30 éves, rom. kath., pesti egyetemi szigorlott orvos és a miniszterium által Bánfihunyadra kiküldött járvány (trachoma) orvos volt. Tapintatos, ovatos és lelkiismeretes kezelésének számosan köszönik javulásukat.

Legyen könnyű a föld kedves hamvai felett.

Egy résztvevő.

A király a kereskedelmi muzeumban.

A király időközönként való budapesti tartózkodásai alkalmával rendszerint meg szokta látogatni ama köztintz-ményeket, melyek újabban létesültek, hogy így a főváros haladásáról, fejlődéséről magának személyes meggyőződést szerezzen s egyeseket legmagasabb elismerése és kitüntető szavai által a továbbmüködésre, kitartásra, előhaladásra buzdítson.

Igy a mostani delegationalis ülészak alatt ő felsége meglátogatta a csak egy év előtt megnyílt, de kereskedelmi- münkre és iparunkra már is oly nagyfontosságú Kereskedelmi Muzeumot s a felett beható szemlélet tartva, nemcsak általánosságban fejezte ki annak czél szerű és sikeres működése felett legmagasabb elismerését, hanem egyes kiválóbb törekvő iparosokat személyes megszólításával is kitüntetett.

Leghosszabban beszélt ő felsége lovag **Falk Zsigmond** kir. tanácsossal, a pesti könyvnyomda-részvénnytársaság érdemes vezérigazgatójával, a kihez közvetlen ezzel a kérdéssel fordult: Ön most Brüsszelben volt? **Falk** ur azt válaszolta, hogy Bécsben is volt az iparkiallítás, mely reá egy világkiállítás benyomását tette és jobbn fészett, mint a brüsszeli. A király mosolygott és megjegyezte, hogy ő maga is bámult, hogy olyan szépen összehozták a bécsi kiállítást s rá is igen kedvező benyomást gyakorolt. Azután megnézte a király a részvénnytársaság kiállított nyomtatványait, melyek kiváló izlés, formacsin és tisztaság által tünnek ki s különösen felkeltették figyelmét a társaság nyomdájában kiállított „Jó sziv” bazar-ujság női arczkép-csoportjai, melyekről ő felsége mindjárt felismerte, hogy fototipográfia útján készültek és ugy a sokszorosító, mint a nyomdász ipar haladása felett lovag **Falk** ur előtt örömet és meglepődését fejezte ki.

Az élelmi czikk osztyáiban kitüntető figyelemben részesítette ő felsége **Szaládi Antal** ismert pót- és gyógykává gyáros csinos kiállítását. Az izlésesen elrendezett Hungária gyógykává és Szaládi kává (pótkává) jobozok melyek külsőleg is magukon viselik a magyar ipar ismeret- tő jeleit, igen megnyerte ő felsége tetszését úgy, hogy a muzeum igazgatója által bemutatott feltaláló gyarost, Szaládi urat hosszabb megszólítással tüntette ki. Kérde- zősködött a pótkává készítés módjáról, anyagáról, végül azt a kérdést intézte a kiállítóhoz, hogy van-e kelendősege czikkének. A kiállító igennel válaszolt, de egyuttal sajná- lattal említette föl, hogy sokat kell szenvedni a beözönlő külföldi pótkává versenyétől. Miután a muzeum igazgatója még kiemelte ő felségének, hogy a pótkává, különösen a szegényebb néposztályra nézve mily jótétemény, mivel lehetővé teszi a táplálót, de drága szemes kávénak használátát s Szaládi készítményeinek jóságáról ő felségét biztosította, a király kitartó tovább működésére buzdítva a gyarost, legnagyobb elismerésének kifejezése mellett távozt. E királyi elismerés bizonyára csak fokozni fogja a bizalmat és kedveltséget a már eddig is általánosan elter- jedt Hungária gyógykává és Szaládi pótkává iránt, melyek-

ának jólétet, szel-
sere is egy eszközt

akarata és kitartás
duk össze mind
melyhez mind
hordanunk, hogy
ny, fányt áraszon
kereskedelmre,

Szültségügyi.

1888. július 23.

nkben folyó hó
hunyadi járvány-
I m e c s Domo-
mög folyó évi
obban elhalt. —
s közbeesésben
kérlelhetlen halál
vált elzajhoz és
re volt lépődő.
meg, de megdöb-
Demeter szor-
k lett áldozata,
14-én délután 4
nt Magyarország
történet beszén-
t. s irkeribe való
házi gazda, —
esésért érdemlő

ves, rom. kath.,
nisterium által
ma) orvos volt.
ésének számosan

vai felett.

y résztvevő.

zeumban.

ti tartózkodásai
ami a közintéző-
gy így a főváros
es meggyőződést
és és kitüntető
ra, előhaladásra

k alatt ő felsége
t de kereskedel-
osságú Kereske-
tartva, nemcsak

és sikeres mű-
nemesek kiválóbb
al is kitüntetett.

g Falk Zsig-
résztvevőtárs-
özvetlen ezzel a
t? Falk ur azt

állításán, mely
jobb n fetszett,
megjegyezte, hogy

behozták a bécsi
akorolt. Azután
ított nyomtat-

tisztaság által
nét a társaság
g női arcképe-
ismerte, hogy

szorosító, mint
ur előtt örö-

tő figyelemben
ismert pót- és
esesen elrenda-
tkává) jobozok
ar ipar ismer-
sét ugy, hogy

találó gyarost,
te ki. Kérde-
gáról, végül azt

kelendősége
egyuttal sajná-
ni a beözölő
um igazgatója

különösen a
emény, mivel
vének haszná-
l ő felségét

re buzditva a
e mellett tá-
okozni fogja a
lánosán elter-
irant, melyek-

nek kiváló jóságáról legjobban tanuskodik az a körülmény,
hogy nemcsak idehaza vannak a társadalom minden réte-
gében szegényről és gazdagnál egyaránt elterjedve, nem-
csak Magyarországon megtörték a behuzolt külföldi
pótkávék káros versenyét, hanem még a külföldön is piacot
hódítottak és kelendőségnek örvendenek. — Megemlítjük
kapcsolatban, hogy a feltaláló gyáros legutóbb a bécsi
iparkiallítás meglátogatása alkalmával szerződést kötött egy
nagy bécsi kiviteli céggel havonként 10.000 kiló „Hun-
gária kávé” szállítására, miáltal ezen magyar iparezők
elkerülése az egész kontinensen még inkább biztosítva van.

Habár a kiállítás gazdagsága és sokfélesége fényes
tanujelét adja a hazai ipar fokozatos fejlődésének, el kell
ismernünk, hogy számos oly czikk hiányzik még onnan,
melyekben igen nagy nálunk a fogyasztás, de mert ide
haza nem készülnek, külföldről kell azokat beszerezniük.
Ilyenek például a most annyira időszerű nyaralói és fűrdő
dőlő szükségleti czikkek, melyeket csak a muzeum keretén
kívül találhatunk a Kertész Tódor czégnél, hol e saison
cikkek közül említünk néhányat, melyeknek: kerti székek,
indiai hintőágyak kerti legyezők, utitáskák, vadász felsze-
relések, gummi áruk, kertészeti méhészeti- és halászati
czikkek, tornaeszközök, sport és vívó készletek, fegyverek,
különböztető szórakoztató és mulattató játékszerek,
toilett czikkek, dohányzó eszközök, keleti és török dísz-
tárgyak stb., melyekre ilyenkor óriási a kereslet. Van ezek
közül igaz számos igen szép és czélszerű tárgy, mely a
hazai ipart valja mesterül de fájdalom, sok olyan is,
melyeket nálunk nem vagy csak igen kis mértékben
állítanak elő. Ezek meghonosítása a jövő iparosainak lesz
feladata s hogy ezt könnyebben tehessék Kertész Tódor
ur kívánatra bérmentve megküldi 850 ábrával ellátott nagy
árjegyzékét tanulmányozás végett kézműveinknek valamint
bárkinek, a ki előforduló szükséglet esetén megrendelésével
felkeresni akarja.

IRODALOM.

× Székely Ferencz nagyenyedi ref. főiskolai tanár,
Holzveiszig Frigyes után róvid latin nyelvű tanár és latin
gyakorló könyvet írt, melyeket a Franklin-társulat adott ki
1887-ben.

× Az erdélyi ref. egyházkerület igazgató tanácsa mindkét dolgo-
zatot elfogadta tankönyvül az erdélyi ref. gimnáziumok számára. —
Ugyanezt tette a magyarországi ágostai hitv. egyház egyetemes tan-
ügyi bizottsága is. — Gratulálunk a derek tanárnak és írónak

× Imáthegedűs Lajos gerendi pap, egyházmegyei
esperes, emlékbeszédet Sándor János miriszlói pap,
egyházmegyei főjegyző mondatok azon megható emlékkönyv-
alkalmával, melyet volt bátyja lelkes és a bátyoni ref. egyházköz-
ség regeneratora néhai D a r k ó J ó z s e f emlékére, hű özvegye és a
háas egyházközseg rendeztek Bágyonban folyó évi május 6-án.

× Az ima és emlékbeszéd nyomtatásban is megjelentek néhány
füzetben. Sándor János beszédéről a „Protestans Közöny” e képen
nyilatkozik: „Egy érdekes és egy világos elme terméke, mely di-
szére válik az e nemű egyházi irodalomnak. Nem lehet eléggé saj-
nálni, hogy Sándor J. barátunk csak Miriszlónak világít a helyett,
hogy ott betöltvén hivataát, juttatna a köznek is, melynek fénye
mindnyajunk dicsőségére szolgál.”

× Szives készséggel idéztük ezen nyilatkozatot, mely Sándor J.
aa. egyházi írói képességéről ily szép elismeréssel szól, melyre ő va-
lóban méltó is. — Mi a Hegedűs Lajos imáját is szép-
nek találjuk.

× Ki a gentleman? Ez a főkérdés annak a füzetnek,
melyet a „Kolozsvári Athletikai Club” „II. évkönyve” cím alatt ki-
adott. A gentleman álláspontját a Club elnöke, a 83 éves főúr, báró
Jósika Lajos fejtegeti. Azonkívül „Athletika és demokrácia” tárgyú
beszédben az atletikai kluboknak a társadalmi életben a test és
lélekre fontos befolyását a Club választmányi tagja dr. Felméri Lajos
egyetemi tanár magyarázza. A könyv továbbá a Club beléletéből
tárgyalja a hivatalos adatokat, utmutatásokat ad az atletikai gyakor-
latok különféle ágainak s versenyneik vezetésére s áttekinthető tá-
blázatokban tünteti elő eddigi versenyneik eredményét.

× A könyv 120. lapon vázlatos uti rajzot is közöl, egyik bajno-
kának, Borbély György tanárnak gyalog körútról, melyet Kolozs-
vártól a Iomnicai csúcsi és vissza 30 megyn és 250 községen át
a mult évben tett meg.

× Az évkönyvbe fel van véve a Club alapszabályzata, a becsület
bírószági szabályzat, gyakorlatainak és versenyneik szabályai s az
idei őszi versenyek teljes programja.

× Három fénynyomatos sportkép díszíti a 272 lapra terjedő tar-
talmás kötetet, a Club elnöke és bajnokának képei.

× E munka megérdemli, hogy sokan olvassák, mert a Club
„Ép testben ép lélek” jelmondatának érvényesítéséhez igyekszik irányt
adni, másrészt pedig az érdekesen megírt uti levelek, szórakoztató
olvasmányt képeznek.

× Testgyakorló egyesületek szervezésénél versenyek rendezésé-
nél pedig majdnem nélkülözhetetlen segédkönyv.

× Ara az évkönyvnek fűzve 1 frt, diszesen köve 1 frt 25 kr ;
megszerezhető a Kolozsvári Athletikai Clubtól közvetlenül, vagy a
nagyobb könyvkereskedések után.

VEGYES HIREK.

— **Necrolog.** Báró J ó z s i k a G é z a, a regényíró
Miklós fia, branyicskai nagybirtokos s a hunyad megyei
közélet jelentékeny tényezője, e hó 24-én Kolozsvárrt 64
éves korában, elhalt. Diszes temetése e hó 26-án ment végbe.

— **Kitüntetés.** Ó Felsőge M a n n F e r e n c z e t,
a kisenyedi járás buzgó orvosát, 50 évi orvosi szolgálata
alkalmából, a koronás érdemkereszttel tüntette ki. Mon-
danunk sem kell, hogy a lelkiismeretes kötelességteljesítés
által jól megérdemelt kitüntetésnek mennyire örvendünk,
annyival inkább, mert a szűkös anyagi javadalmas, melyet
a kitüntetett érdemes orvos egy félszázadon át élvezett,
mai fogalmaink szerint éppen nem állott arányban azon
lankadatlan fáradozással, melyet embertársai életének s
egészségének megmentésére fordított. Kívánjuk, hogy még
sokáig örvendhessen a fejedelmi kitüntetésnek s munkál-
hassa családja s embertársai javát.

— **A lelkesítő Congrua** összeírását a tövisi és
nagyenyedi r. kath. egyházközsegében folyó hó 27-én
teljesítette főtiszt. N a g y I m r e canonok ur. C s a t ó
F e r e n c z tövisi plébánus ural az egyházközseg tagok
közbejöttével.

— **A eséplés kezdetét vette,** mint halljuk, egy
közép nagyságu kalangya 3 vekát ereszt. A szem kitünő
minőségű.

— **A nagyenyedi kereskedő ifjuság** által léte-
sítendő önképző és segélyező egylete alapja javára 1888.
évi augusztus hó 5-én a sétatéren zártkörű nyári tánc-
vigalom lesz rendezve. A rendező bizottság tagjai: Ifj.
Winkler János, elnök; Ifj. Czirner József, Dudutz Péter,
Galgóczy Endre jegyző, Jagomos Sándor, Ifj. Lázár Károly,
Molnár Lajos, Mátis Endre, Bodola Lajos, alelnök; Ifj.
Pattantyus Anlál, Streidfeld Rudolf, Tángel József, Tüzes
Árpád pénztáros, Tarisnyás István, Wagner J. János,
Wagner János. Ajánljuk közönségünk pártolásába.

— **E. M. K. E. emlékalbum.** Az E. M. K. E.
brassómezei választmánya az ideai közgyűlés emlékére
díszes albumot fog kiadni. Az album a központi tisztikar
arcképeivel és az erdélyrészi megyék czimereivel lesz
illusztrálva. K o s s u t h Lajos facsimilében mellékelt
gyönyörű emlékmondata klasszikus kijelentése annak, hogy
„Magyarországot magyarországnak írta be a nemzetek
aranykönyvébe a történelem”. Irtak az albumba hazánk
majdnem összes írói: Jókai, Falk Miksa, Ábrányi Emil,
Bartha Miklós, De Gerandó Antonina, dr. Hegedűs
István, Irányi Daniel, Gyarmathy Zsigáné, Erkel Ferencz,
Daimadi Győző, Brassai Sámuel, dr. Haller Károly, Beöthy
Zsolt stb. Az album külső kiállításra meglepő szép, tar-
talmá pedig örökbecsű. A hazafias érzelmeinek oly impo-
zans nyilatkozatai vannak benne letéve, hogy meilat
nevezhetjük ez albumot az „E. M. K. E. bibliá”-jának.
Miatán az albumból feles példányok nem nyomattatnak,
kérjük olvasóinkat, hogy megrendeléseiket gyorsan eszkö-
zöljék. Egy példány ára postai széküldéssel csak 55 kr,
mely összeg egyszerű postautalvánnyal az E. M. K. E.
központi irodájának küldendő Kolozsvárra.

— **Kettős csonkítás.** A mult heten egy czigány
napszámot szállítottak be Marosujvárról a megyei kör-
házba, ki gőzgép által annyira megsérült, hogy a szeren-
csétlennek mindkét felkarát azonnal csonkítani kellett.
A beteg a műtét után a körülményekhez képest elég jól
érzi magát.

— **Szándékos gégefelhasítás.** Egy vajasdi oláh
legény, palinka által telhevesedett kedély állapotban több
kisebb-nagyobb sértést ejtett magán, melyek közül a
legjelentékenyebb a bicsokkal eszközölt gégeelő megnyitása
volt. A megyei kórházba szállítatván, itt sebet bevarták
s most a javulás útján van.

— **Pályázat.** Az alsófehérmegyei tanító-egyesület
központi választmánya, folyó hó 12-én tartott üléseben
elhatározta, hogy a „G á s p á r a l a p” kamáját 25 frt
összegeben már az 1889—90-ik tanévre folyóvá teszi. —
Ezen ösztöndíj elnyeréséért pályázatra jogosult minden
alsófehérmegyei tanító-egyesületi rendes tagnak jó maga-
viseletű, szorgalmas gyermeke és elhalt tag arva, a ki
magyar taunylvó giannázium, real-, polgari fiu- és leány-
iskolában, vagy tanító- és tanítónő-képezdeben tanul, vallás
és nemzetiségi különbség nélkül. — A vagyoni és iskolai
bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok, folyó évi s
z e p t e m b e r h ó 1-ig, egyleti főjegyző Sebestyén
Sándor urhoz küldendők be; megjegyezve, hogy a tojya-
modók közül azok fognak előnyben részesülni, kiknek
szülői egyesületi kötelességeiknek minden tekintetben
eleget tettek. — Az alsófehérmegyei tanító-egyesület
központi választmányának. Nagyenyeden, 1888. július
12-én tartott üléséből. — G á s p á r J á n o s egyesü-
leti elnök. S e b e s t y é n S á n d o r, egyesületi főjegyző.

— **A Ludas-besztercezi vasutat** e hó 24-én
ünnepélyesen megnyitották, mi által a mezőség nagy része
a forgalom körébe be van vonva. A pálya által érintett
községek lakossága, különösen a szászág mindenütt töme-
gesen kivonult az érkező vonat elő s örömeinek ünnepélyes
szónoklatban adott kifejezést. A vállalat élén álló férfiak
e mű által nagyban fokozták eddigi érdemeiket.

CSARNOK.

Á s z ö r n y e t e g.

(Folytatás.)

— **A szabadból jösz Zoltán** ugye? — intéző atyám
ő hozzá a szót. — Ez a szép templom! Ott közelebb érzi
az ember Istenhez magát, mint bármely fényes domban.
Azt nem emberek, Isten ékítette fel; ott minden őt di-
csőíti, hogy és völgy, erdő és mező, folyam és esermély,
a kopár sziklák és kalászt-termő szántóföldek, a föld mind-
den lakói, az ég szárnyasai! Ha lelkeim elbusul, ha sze-
génynek érzem magam, odamegyek, ott megvizsgálódom,
odamegyek, ott érzem gazdagságomat. Megvizsgálódom,
mert abból, hogy egyik virág szépen virágzik, míg a
másik mellette hullatja szirmait, saját sorsunkra meritem
a megnyugovást, másfelől látván minden más teremtmé-
nyek helyhez kötöttségét, vagy csupán ösztön által vezé-
reltetését, nemes érzésemnek, okosságomnak, szabadaka-
ratomnak birtokában, bármily szegény legyek is különben,
gazdagnak érzem magamat. Im a természet felemelő,
nemesítő volta, im ott Isten véghetetlen hatalma, jósága!
Hiszem, hogy te is, ki ugy szereted a természetet, nem
állhatsz ellent a vágyának, hogy Isten ott látható hatalmát
értelmes nyelven, érző szívvel hirdessed az embereknek, a
föld e legnemesebb lakóinak.

— **I, en! én szeretem a természetet,** de mig annak
külső szépségét, az ott előmlő báj, gyönyört szemlélem,
a czélszerűséget bámulom, addig másfelől az erők össze-
működésének törvényeit, az egyes alkotó elemeket ohajta-
nám megismerni s ép ezért ismereteimet oly irányban
gyarapítani, hogy mások tapasztalatán még kijebb ter-
jeszsem, ha Isten erre képességet ad, a tudás határait.

— **Ugy, hát nem akarsz Isten igéjének hirde-
tője lenni?**

— **Nem, inkább az ő teremtményeinek, nagyszerű
alkotásainak vizsgálója.** Atyám ugyan azt mondá, hogy
semmivel sem segít, ha más kursusra megyek, mint a
theologia, de megbocsásson atyám, ha erősebb tudvágyam,
mint az iránta való engedelmség s életemben most
először vagyok kénytelen megtagadni parancsának teljesi-
tését. Én ott, hol a szellem parancsol, kötelességemnek
tartom annak engedelmeskedni. Vágyam, lelkeim a természet
vizsgálására, a természet titkainak ellesésére sarkal, en-
gedje hát jó atyám, hogy e vágyamat elégíthessem ki,
érezem, hogy itt hasznos tagja lehetek a társadalomnak,
mig amott csupán robotot teljesítő napszámom.

— **Nem! Szászor** mondtam, hogy nem! — szolt
az apa. — **Vagy theológiára mész,** hogy idővel aztán
elfoglalhassd az akkor már díszes, jó fizetéssel ellátott lo-
vasdi parochiát és akkor segélyezlek, ha más pályára mész,
ám lassad mit csinálsz! Akaratom még eddig senkinek
akarata előtt meg nem hátrált, ne hidd, hogy a te ma-
kaesságon fog az hajótörést szenvedni. Különben sem
azért szerettem össze kis birtokomat, hogy azt tanítatá-
sodra, hiu kísérletezéseidre, czéltalan kóborlásaidra költs
el. Nem, nem! A theológiát kevés költséggel végezheted,
e kevéssel segélyezlek, de nem akarom vagyonom java-
részét eszelen hőbortodnak áldozni fel.

Hiába kértük Euyingit akarata megváltoztatására,
hajlíthatatlan maradt. De ez Zoltánon sem változtatott, erős
akarata maradt önére is teljesíteni szelleme vágyát.
Bucsut vettünk egymástól, én Kápolna városába a theo-
logia hallgatására jöve, ő meg a fővárosba egyetemre ment
a természettudományok hallgatására végett. Jó edes anyja
összegyűjtött pár forintja s az atyám által adott kevés
segély ép elég volt arra, hogy a fővárosba utazzék. Nehéz
szívvvel engedte ki szarujai alól a jó edes any, mert
föltette eddig kényelemben nevedeket Zoltánját, hogy a
nagy munka, mely reá vár, meg fogja törni amugy sem
erős testi szervezetét, de másfelől remélte, hogy majd az
év elteltével, mikor fia jó bizonyítvánnyal jön haza, férje
is megtér és nem vonja meg tovább is a segélyezést. Az
atya megtiltotta fiának a levelezést, nem akart róla sem-
mit tudni, ki elég merész volt ellene állni akaratainak.
Titokban küldött egyszer-másokor egy-egy pár forintot a
fajó szívű any kedves Zoltánjának, hogy némileg enyhí-
tse nélkülözéseit. Mert bizony Zoltánnak nélkülöznie
kellett. Nem keserítette ugyan ennek tudatásával a jó
edes anyat, de nekem pár leveleben írta, hogy ember-
föltötti erővel kell küszködnie fenntartásáért.

Bar a legjobb bizonyítványai valának, de, — mert
atya vagyonos ember vala — stipendiumot nem kapott,
beneficiumban nem részesült, ugy hogy egy jó barátja
jövötából fizethette be a tetemes összegre menő tandíjt
s tanulóársainak kursust másolgotatt, hogy pár krajczárt
szerezzen egy-egy darabka kenyérrre, mivel éhségét csil-
lapithassa. Az előadásokat szorgalmasan látogatta, hisz
csak így elégíthette ki lelki szomját, e tekintetben hát
boldog vala, de másfelől a testet is kellett táplálnia, hogy
el ne csenevészédjek a lélek. Társai szerették és segit-
ték is, a mivel csak lehetett s épen egy tanulóársának
közönhet, hogy félbe nem kellett szakítania tanulását,
mert mikor már csaknem a kétségbeeséshez volt közel,
akkor szerezte meg számára egy kisebb lap korrekto-
rágát, a miért 30 frtot kapott havonként. — Így folyt le
azután a tanév nappali és éjjeli szakadatlan munka mel-
lett, de e nagy erőfeszítés annyira tönkretette idegzetét,
hogy várta-várta az időt, melyben gyöngéd édesanyja,
szeretett testvérei körében kipihenheti fáradozásait. Végre ez
idő is elérkezett s miután a legjobb eredménnyel tette
le vizsgáit, hazaindult, mint ő gondolá nyugodni a fára-
dalnak után. (Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Koncentrált marha-trágya.

[Engrais de boeuf.]

A nagy megerőltetések, melyeket földmivelésünk
emelése érdekében tesznek és melyekkel azt üdvös refor-
mok által javítani akarják, arra indítottak bennünket, hogy
gazdáink figyelmét egy oly új kitünő találmányra irányit-
suk, mely lehetővé teszi a földbirtoknak fölötté olesó és
intenzív kihasználását. A legeminensebb segítője a mezei
termelésnek tudvalevőleg a föld rendszeres trágyázása.
— **T r é f o r t** miniszternek az a kijelentése, melyet nemrég
tett, hogy a Bánátnak Magyarország éléstáraként való
feltüntetése maholnap szatirává válik. — majdnem az
egész országra nézve áll. És ennek első sorban gazdáink
visszautasító magatartása az oka, melylyel a modern föld-
mivelés újabb segédeszközöit fogadják. Így ezután nem
esoda, hogy a sokkal jobb magyar föld hektáránként átlag
mintegy 10—14 hektoliter terménnyel kevesebbet ad,
mint az angol föld, a minek csak az az oka, hogy mig a

magyar ember minden ilyen „surrogat” ellen kézzel-lábbal védekesik, addig az angol az ily segédesszók racionalis alkalmazásá saáltal sokkal nagyobb eredményt képes felmutatni. Ehhez járul még nálunk a föld termő erejével való visszaélés, a mi — ha tovább is így tart — oda fog vezetni, hogy földjeink termelőképesség tekintetében a leggyöngébbek mögött is visszamaradnak. Körülbelül két évvel ezelőtt azonban az ismert Saxl testvérek cégé T e m e s v á r o t t „Kiső es. és kir. szabad koncentrált marhatrágya gyár” cím alatt oly telepet alapítottak, melynek termékei ma már annyira használtak és elterjedtek, hogy a gyár gőz- és sok más legujabb szerkezetű gépei mellett nagyon tekintélyes számú munkásokat is kénytelen foglalkoztatni. — A 60 as évök óta egy körülbelül 20 hold kiterjedésű területen 6—7 ölnyi magasságban fölhalmozott állati trágya anyagok, melyeknek tömege már óriási dimenziókat kezdett ölteni, úgy hogy már komolyan kellett ez óriási trágyahegy elszállítására gondolni, adták a nevezett cégnek az impulzust, hogy ez anyag pulverizálásával, illetve koncentráálásával kísérleteket tegyen, melyeket — mint a tapasztalat mutatja — nemcsak technikai, hanem anyagi eredmény is kísér, úgy hogy e gyár készítményei földmívelési és nemzetgazdasági szakkörökben a legjobb fogadtatásra találtak és a kereslet folytonosan növekedik. — Különösen a mintagazdaságok azok, melyek eddig műtrágyát használtak és azt most a temesvári gyárnak koncentrált állati trágyával pótolják, vagy mindkettőt egyidejűleg alkalmazzák. — A Saxl féle

trágyaanyagok sok előnye van a közönséges műtrágyával szemben és a földmívelésnek legjobb elvén, az istállótrágyagazdaságon alapszik — és tulajdonképen nem áll egyébből, mint az istálló trágya gazdaság népszerűsítéséből, melynek czélja a földnek az állati trágya útján időről időre mindazokat az anyagokat visszaadni, melyek attól a kihasználás által elvonattak. A műtrágyánál kénytelen a gazda a tulajdonképeni hasznos alkatrészek mellett: mint nitrogén phosphorsav és káli, ezekkel arányban nem álló nagy mennyiségű nemcsak értéktelen, hanem még ártalmas részeket is felhasználni. — A Saxl féle trágyaanyag a következő alkatrészeket tartalmazza:

Eghető szerves alkatrészek	—	—	—	—	70%
Hamu	—	—	—	—	30%
100 rész száraz alkatrészen:					
Víz	—	—	—	—	9.16%
Földoldható phosphorsav	—	—	—	—	2.30%
Nehézen oldható phosphorsav	—	—	—	—	3.02%
Nitrogén (Légeny)	—	—	—	—	3.05%
Káli (K ₂ O)	—	—	—	—	1.92%
Kénsav (S O ₂)	—	—	—	—	0.78%

Ez az összetétel mutatja, hogy a töményített marhatrágya kitünően alkalmas a gabbaneműek és mezei termények trágyázására. Nem képzelhető sem jobb, sem könnyebben kezelhető trágya, mint a nevezett temesvári gyárnak terméke és bizonyára csak szolgálatot teszünk a magyar gazdaközönségnek, ha e hazánkban új iparral, mely rövid fennállása óta a szakkörökben oly kitünő fogadtatásra talált — az idej nagykorúsi gazdasági kiállításán

pedig első díjat: arany érmet nyert — megismer-teljük és kívánjuk, hogy e gyár hazánkban az óhajtott üzleti virágzásnak induljon.

Felelős szerkesztőség:
Dr. MAGYARI KAROLY
SZILAGYI FARKAS TORÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS.

Sz. 21—1888.
tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság köz-hírré teszi, hogy
Fogarasi Ferencné magyarigeni lakós végrehajtató 18 frt tőke, ennek 1877. évi július 1-től járó 6% kamata 54 frt 1 kr eddigi költségkövetelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő Bíró Jánosnak M. B. boesárdi I. rész 284. számú telekjegykönyvben A+ 1—18 rendsz. alatt foglalt fekvőségi 2398 frt megállapított kikiáltási árban M. B. Boesárdi község előjárósági helyiségében
1888. évi augusztus hó 10-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási aron alól is eladatnak.
Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.
A vételart pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 2 egyenlő részben az első 30 és a 2-ik 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz letétni.
Különben az árverés megállapított feltételei alólirt tkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és M.-Borosboesárd község előjáróságnál megtekinthetők.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1888. április 15.

Rendkívüli ár-leszállítás!

Az idej készletből még néhány 2 $\frac{1}{2}$, 3, 4 és 6 ló-
erejű eredeti Hornsby & Sons-féle eladatlanul raktáron
levő gőzcéplő-készletet felette leszállított áron,
kedvező feltételek esetleg részletfizetés mellett szállíthatók.

Ajánlom tehát a t. gazdaközönség szives figyelmébe
ezen kedvező körülményt, mondhatni alkalmi vételt.

Együttal ajánlom különböző kézi és járgányos
céplő-készleteinek kipróbált rostáimat és trieur-
jeimet. — Az őszi szántáshoz: egy, két és három
vasu ekéimet, boronáimat, vetőgépeimet és a talaj-
míveléshez szükséges mindennemű eszközeimet. —

Tisztelettel

TARNÓCZY GUSZTÁV

mezőgazdasági gépcsarnoka BUDAPEST, Váci körút 78. szám alatt.

Árjegyzéket szivesen ingyen és bérmentve küldök



Zacherlin

csak
eredeti üvegekben kapható
a valódi,



azért figyelem a vevésnél!

Minden másféle utánzott és félrevezetés.

R A K T Á R A K:

N.-Egyeden: Winkler János urmál.	Gy.-Fehérvárt: Fröhlich Gyula gy.sz. ur
Balászfalván: Schieszl Károly győgsz. ur	Mahler Ignaz
" Sinberger Salamon "	Nagy József
" Hevitskovits Lipót "	Mihelyes Zsigmond
Verespatakon: Moldován Lajos "	Jakabfy Albert

A raktároknál az „eredeti Zacherlin Perzsa” falragaszok
vannak kifüggesztve.

3-3

KÖNYVKERESKEDÉS.

A „KÖZÉRDEK” KIADÓHIVATALA.

KÖNYVKÖTÉSNET.

Wokál János

K Ö N Y V N Y O M D Á J A

mindenféle nyomtatványok,

ugymint:

eljegyzési és esketési jegyek, számlák, körlevelek, névjegyek, levélfejek,

hivatalos táblázatok, falragaszok, czégnymati borítékok,

vásári, pénztári könyvecskék, utalványok, lapok és folyóiratok, bármily nagyterjedelmű munkákat

— minden nyelven —

a legdíszesebb kiállításban jutányos árak mellett állit elő.

Minden fajú és nagyságu fehér, szürke, kék és szines

— i r o d a - p a p i r o k, —

írónok és rajzeszközök, névnapj és ujévi kártyák, mindennemű levélpapírosok, borítékok és mintazacskók,
kitünő tenták fekete, karmin, kék és zöld színekben, vonalozók, háromszögek, rajzpapírosok, festékek és
rajzkönyvek, mindennemű vonalozott üzleti és gazdasági könyvek

a legjutányosabb áron kaphatók könyvkereskedésben.

Raktárt tartok községek és egyesek részére

mindenféle hivatalos nyomtatványokból.

PAPÍR, ÍRÓ- ÉS RAJZESZKEREKESKEDÉS. KÖLCSÖNKÖNYVTÁR.